

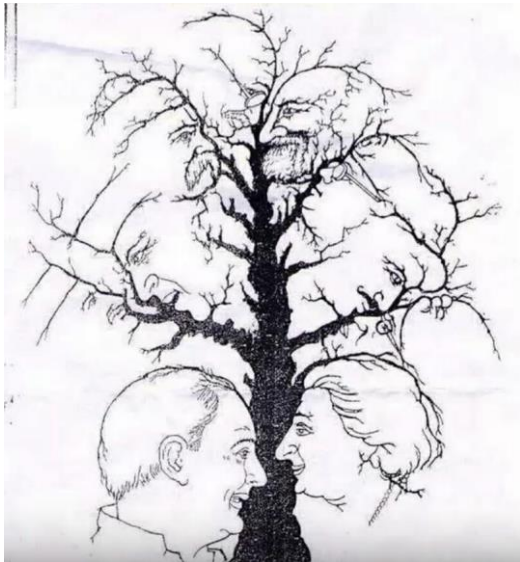
Predavanje Šole za starše je potekalo 3. 2. 2021, s pričetkom ob 17. uri, preko spletne aplikacije ZOOM.

Predavanje: *Spodbujanje otrokove radovednosti in razvijanje ustvarjalnosti otrok*, je izvajal gospod Sašo Kronegger, socialni pedagog in transakcijski analitik – svetovalec, ki že preko 20 let izvaja izobraževanja za različne skupine ljudi. Povedal je, da ima nekaj osebnih izkušenj s kreativnostjo, saj se že dolgo časa ukvarja z glasbo. Ima neposredno izkušnjo z vrtcem preko sina, ki je v predšolski skupini vrtca.

Vrtec Ciciban je vključen v program Zavestno starševstvo, ki ga izvaja Zveza prijateljev mladine Slovenije in sofinancira Mestna občina Ljubljana. Gre za enega izmed programov MOL-a za zdravo Ljubljano.

Predavanje je spremljalo 56 udeležencev od predhodno 86 prijavljenih.

Zakaj je pomembna ustvarjalnost? Slika z obrazi – potrebne je veliko kreativnosti, da se pripravi taka slika.

O kreativnosti:

- Kreativnost je ena najbolj iskanih lastnosti 21. stoletja. Potrebujemo ljudi, ki znajo voditi in ki znajo na nov način pogledati stvari. Svet v katerega vstopajo naši otroci je nepredvidljiv. Vse kar je potrebno je, da se naučijo odzivati na novo in neznano. Od pomembnih odraslih potrebujejo, da jih spodbujajo in učijo kreativnega mišljenja.
- Kreativnost je najbolj svobodna oblika lastnega izraza. S kreativnostjo svoboden posameznik sporoča na način, ki je lasten samo njemu.
- Je možnost, da izrazimo kar občutimo in kar zaznavamo. Da izrazimo naša občutja na osnovi lastnih izkušenj. Našo izkušnjo prevedemo v besede, v sliko, v podobo, v pesem, vzorec, melodijo, v tip. To lahko naredimo le kadar imamo izkušnjo, da se to da. L. J. J. Wittgenstein, avstrijski filozof, je raziskoval odnos med jezikom in svetom. Njegova revolucionarna misel je bila »Meje mojega jezika so meje mojega sveta«. Šele takrat ko imam izkušnjo z nečem, to lahko poimenujem. Izkušnje pomagajo, da na različne načine izrazimo svojo izkušnjo in gradimo besede, ki jih potem uporabljamo. V Indoneziji obstaja pleme, ki uporablja dve različni besedi za isto barvo, ne ločijo barve na hladne in tople, ampak na mokre in suhe, ker so barve v monsunu drugačne, zelena je takrat drugačna kot zelena, kadar je suša, glede na lesk in odtenek. Več izkušenj pomeni več možnosti za izražanje. Še en primer: Eskimi imajo več 10

besed, ki opisujejo sneg, ker imajo s snegom bolj raznolike izkušnje – ta namreč pri njih ni le kot en osamljen pojav.

- Je negovanje našega čustvenega in duševnega zdravja (da se lahko sami izrazimo in sporočamo okolju kaj je v nas in za način sporočanja potrebujemo veliko kreativnosti). Najti besedo za občutenje, kaj se z nami dogaja, kaj doživljamo, npr. ob potresu.
- Je ena od osnovnih človekovih potreb, saj ljudje želimo vplivati na svet okoli sebe, da bo za nas bolj udoben, prijeten in da se bomo v njem dobro počutili. Želimo si, da nas okolje podpira.

Razmišljanje ima dva načina in oba sta pomembna in močno nekompatibilna med seboj:

1. FOKUSIRANO – USMERJENO, za priklic besed, ponovitev nečesa, vedno na enak način, bolj kot treniramo bolj fokusiran je priklic in močnejše so povezave, ter več stvari avtomatično zmoremo npr. pri vzgoji otrok je to umivanje rok (potrebujemo veliko ponovitev, da pride do avtomatizma/navade). Če se želimo navaditi teči vsak dan, potrebujemo 4 mesece. Če se želimo naučiti zaigrati pesem, jo moramo 100x ponoviti, da jo bomo na odru pravilno odigrali.
2. RAZPRŠENO razmišljanje, ki je pomembno za kreativnost: vsakokrat drugače razmišljamo, vsakokrat na nov način pridemo do rešitve, in tako vzpostavljamo vedno nove povezave. Kar je velik IZZIV. Nekaj novega izumimo iz nič.

Kadar smo v fokusiranem razmišljanju, gremo težko zraven še v nek kreativen postopek in obratno, kadar smo v kreativnem procesu, težko prikličemo nek seznam. Ko ustvarjamo novo skladbo, težko vadimo za nastop in obratno. Še vedno lahko neke stvari treniramo in povezujemo. Tako kot se fokusirano razmišljanje vadi skozi ponavljanje, se tudi razpršeno vadi skozi iskanje novih poti.

Za preskok iz fokusiranega v razpršeno razmišljanje potrebujemo ogrevanje npr. preko določenega načina gibanja, da zbudimo obe možganski hemisferi. Pomembno je zavestno prenašati elemente razpršenega razmišljanja v delo z otroki, v igro otrok, jih vabit v razpršeno raziskovanje in razmišljanje.

Kako lahko starši podpiramo razvoj kreativnosti:

1. Otroka poslušamo kaj pripoveduje, kadar otrok sam izrazi, da ga nekaj zanima. Biti ob otroku, ko ga nekaj pritegne, ko se ustavi. Omogočiti prostor in čas za to, za opazovanje, za pogovor in raziskovanje. Tako krepimo radovednost in sposobnost za opazovanje pri otroku.
2. Vsaka otrokova ideja je vredna razmisleka. Kar sicer ne pomeni, da je vsaka ideja dobra. Biti kreativen je velik potencial. Pomembno je prepoznati kakšno vprašanje se skriva v otrokovi ideji. Poiskati, kaj je v njegovi ideji dobrega in to podpreti. Skupaj z otrokom iskati odgovore na vprašanja in preizkušati otrokove ideje in možnosti, da pridemo do rešitev.
3. Brez nalepk npr. izrazov, ki jih mimogrede izrečemo npr. »nimaš nobene domišljije.« »nikoli nisi kreativen.« »nisi športen tip.« Vsi smo lahko kreativni. Ko nekaj izrečemo o nekom, se hitro začnemo do njega tako obnašati.
4. Svoboda in neodvisnost, je ena od ključnih stvari. Da so otroci samostojni, samo takrat so lahko kreativni, ko imajo možnost preizkušanja. Primerno starosti otroka. Paziti je potrebno na to, da otroka ne prevarujemo. Otroku potrebuje prostor za kreativnost, da se lahko veliko giblje. Težava je, če je vse sprogramirano, ker potem otrok ne more razviti neodvisnosti in tudi ne kreativnosti.
5. Naj otroci sledijo svoji strasti, tistemu kar jih zanima, kar pritegne njihovo pozornost. Starši pogosto želimo otroka potisniti v stvari, ki jih sami zase nismo uresničili. Pustiti otroku, da se loti nečesa novega, hkrati naj otrok ohranja tisto, kar je primarno, prva strast, ki jo ima.
6. Prakticiranje kreativnosti. Da si kreativen, je treba trenirati. To lahko treniramo tudi doma, spodbujamo otroke, da smo kreativni. Npr. skupaj iščemo rime, ko gremo na sprehod. Ali npr.

risanje, vsak dan poskušamo nekaj narisat v družini, izberemo tri besede, eno izbereš in narišeš, različno zahtevne besede, ali npr. kolo, ljubezen in moj odnos do sveta.

7. Otroka vzamem s seboj. Če otroka vzamemo s seboj na aktivnosti, ki jih starši radi počnemo, smo jim zgled, kako lahko, kaj lahko, kaj se da, otrok dobi nove izkušnje. Med tekom, surfanjem, sprehodom v gozd..
8. Zmanjšamo potrošnjo, kar je na nas starših. Otrok, ki sedi pred ZASLONOM je potrošnik vsebin. Informacije samo prihajajo do njega, kar človeka otopi. Ne zahtevajo aktivne vloge, njegovega presojanja, kritičnega razmišljanja. Enako je z računalniškimi igrkami, narejene so tako, da pritegnejo otrokovo pozornost. Otroci v njih vidijo drugačen intenziven svet, zato je naraven svet zanje siv/brezbarven, ker nima dovolj kontrasta. Čar je prepoznati barve in kontraste v naravnem svetu. Raje pripeljimo v otrokov svet KNJIGO, da poslušajo zgodbe brez slik in si sami ustvarjajo slike v glavi. Otrokova domišljija zmora veliko več kot risanka, film.
9. Mi odrasli otrokom pripovedujemo zgodbe. Otroci procesirajo stvari, ki se jim dogajajo v življenju, na zelo različne načine. Pomagamo jim lahko tako, da si npr. izmišljamo zgodbe o otrocih, ki so jim podobni, da se tem otrokom dogajajo stvari, ki se njim dogajajo in jim na koncu odpremo in prikažemo različne možnosti oz. poti, da otrok to prepozna.
10. Ples-čaranje. Otroci, ki imajo možnost izraziti stvari skozi gib ali pantomimo, imajo večjo širino, večji nabor, da bodo kreativno pristopili v svet.
11. Preprostost. Bolj preprost kot je material, z manj strukture, več bo moral otrok vložiti kreativnosti in idej, da nekaj ustvari. Če damo otrokom kocke brez navodil, jih sestavijo po svoje. Otroku ponudimo rolce papirja, papir, pisarniške sponke, selotejp, čopiče, barve, »zdaj pa naredi npr. grad.« To otroke motivira, da bodo lahko v izdelek vnesejo sebe.
12. Tehnologija. Ali spodbuja kreativnost? Tehnologija, ki omogoča izražanje, v varnem okolju in v pravi meri, z jasnimi cilji.
13. Brez nagrajevanja. Če želimo podpirati razvoj kreativnosti to počnemo brez nagrajevanja, da prihaja iz otrokove notranje motivacije, notranjega zadovoljstva nad nečim, kar je ustvaril. Otroke sprašujemo »kako si to naredil, kaj ti je bilo najbolj všeč, kako si se počutil med ustvarjanjem?« Na tak način krepimo otrokovo notranjo motivacijo. Bolj kot bodo ozaveščali, več kot bodo uporabili različnih besed, lažje bodo spodbujali kreativnost. Pokažimo jim, da je lepo, da se počutimo dobro, izpolnjujoče ob teh stvareh, ki so se jim dogajale, da smo ponosni nanje.
14. Lokacija dejavnosti vpliva na zmožnosti. Da ima otrok na razpolago za raziskovanje prostor, kjer ga ne omejujemo. Zaradi lokacije otroci prihajajo do inovativnih rešitev in navdihov. Več stvari se da početi pod drevesom kot npr. v dnevni sobi. Kreativni ljudje potrebujejo dober razgled, potem pred seboj vidijo več možnosti, zato pogosto gledajo v širino, daljino, gredo na visoko, da na široko gledajo na svet okrog sebe, ker to spodbuja motivacijo in kreativnost, ker niso omejeni. V Lego tovarni za nove ideje kock ustvarjajo v belem, praznem prostoru.,
15. Gibanje je eden od ključev kreativnosti in razvoja človeških možganov. Ne le gibanje po ravnem, tudi po gozdu, travniku, navzgor, navzdol, tek, hoja, počasi, hitro..., kar omogoča razvoj možganov. Z ovirami, prilagajanjem in iskanjem novih poti prihajamo do kreativnosti. Npr. ko pridemo do potočka, kako bi prišli čez, iščemo ideje.
16. Prižgimo iskricke. Na nas odraslih je, da prižgamo iskricke in zbudimo radovednost pri otroku, pomemben je naš odziv. Naš odziv, da nam je nekaj zanimivo, otroka spodbudi k razmišljanju, kaj je takega, da očeta ali mamo tako pritegne. Če mi z resnostjo in navdušenostjo pristopimo k nečemu, bo tudi otrok prišel zraven z zanimanjem in lahko mu pokažemo in skupaj z njim raziskujemo.

Vprašanja staršev:

Kako dolgo vztrajati pri otroku, da vztraja pri neki dejavnosti/interesni dej.? Odvisno od starosti in sposobnosti otroka. So dejavnosti, ki ne zahtevajo veliko vloška nas odraslih in naj jih preizkusijo. So tudi dejavnosti, kjer je potreben večji vložek v času in denarju. Z otrokom se dogovorimo – pomembno je, da smo si odrasli na jasnem, kaj želimo z dejavnostjo doseči. Nekaj je želja, drugo je volja, vendar hodita želja in volja z roko v roki. Želje so lahko trenutne in minejejo, a če je zraven še volja, potem je to interes in odločitev otroka.

Kako pristopiti pri drugem otroku, kjer je opazijo, da je manj kreativen kot prvorojenec, ker se nismo z njim toliko ukvarjali, sam poizkuša neke stvari narediti? Povabimo ga, da začnemo nekatere stvari skupaj npr. igra, kako nekaj narisati, da pridemo do tega, da otrok želi sam nekaj narisati in pristopi s svojo kreativnostjo. Dajemo spodbude otroku, narišimo nekaj za prijatelja za rojstni dan.

Kaj narediti, če se 3-letni otrok zamoti z neko igro samo za 10 minut, potem bi pa delal nekaj drugega? Odvisno od starosti ter potrpežljivosti in motivacije za neko aktivnost. Pri 3 letih je še zelo pogosto, da otroci nimajo dolgotrajne pozornosti in še zelo begajo in je 10 minut vztrajanja pri eni stvari že kar uspeh. Smiselno je zbirati take igre, ki se hitro končajo in so aktivne, da pritegnejo njegovo pozornost. Časovni razpon se s starostjo daljša, do nekje pol ure pri 6 letniku. Svetovalna delavka Pavlina je dodala, da otroci pri 3 letih še ne vztrajajo dalj časa, da smo v tem času prisotni in izbrano igro tudi skupaj z otrokom pospravimo ter skupaj z njim izberemo nekaj drugega. Koristno, da smo pozorni na to, da otrok ne bega stalno od ene aktivnosti k drugi, ker to pomeni, da ne zadrži pozornosti niti nekaj minut, da njegove pozornosti nič ne pritegne tako zelo, da bi igro ali predmet raziskoval in ob njem nekaj časa vztrajal. Če pogosto opažamo, da otrok bega, nam je lahko v pomoč način, da otroku omejimo prostor za igro 1x v dnevno, tako da mu organiziramo igralni kotiček in ga vanj povabimo. V kotičku mu pripravimo 2 do 3 igre, lahko uporabimo peščeno uro, da samostojno zdrži z igrami 15 do 20 minut. Medtem, ko počnemo nekaj svojega, otroka opazujemo in če gre stran, smo na to pozorni, in ga pred iztekom časa prijazno ter navdušujoče povabimo nazaj. Otrok se tako postopoma uči biti sam s sabo in igro, ki jo ima na razpolago. V povprečju naj bi otrok bil osredotočen od 2 do 5 minut pomnoženo z njegovo starostjo.

Naš 5-letnik je trenutno obseden z avti. Do katere mere to spodbujati, trenutno ga poskušamo malo preusmeriti v povezavi z avti, npr. izgradnja garaže? To je razvojna stvar, pri 2 ali 3 letih imajo ključne stvari, ki so jim najbolj pomembne, hkrati je koristno omogočiti nove izkušnje in ga izzivati, da poskuša v zvezi s tem še kaj narediti. Super, da je od začetka povezan z avti. Počasi bo razširil zanimanje tudi kaj drugega. Pomembno je, da ga starši ne zasipamo s temi stvari, da vsakič, ko gremo v trgovino, dobi npr. avto. Ker se iz tega pri otroku razvijejo drugačna pričakovanja.

Zapisi Pavlina Zirer in Esmira Behrić